

Paul Koster

*De lotgevallen van
Hugo Liebrecht*

www.booksupport.nl

ISBN: 9789462473744

© 2026, Paul Koster

Foto voorkant: Londen - De Theems, gezien vanaf de

voetgangersbrug bij Charing Cross, 24 juli 2022

Foto achterkant: gemaakt door Thea Daams

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Hoofdstuk 1 – 1979	5
Hoofdstuk 2 – 1968-1971	19
Hoofdstuk 3 – 1971-1976	35
Hoofdstuk 4 – 1976-1978	53
Hoofdstuk 5 – 1979-1982	89
Hoofdstuk 6 – 1983-1984	113
Hoofdstuk 7 – 1984-1988	135
Hoofdstuk 8 – 1989-1990	169
Hoofdstuk 9 – 1991-2011	183
Hoofdstuk 10 – 2012-2023	209

Hoofdstuk 1 | 1979

Op een zaterdagochtend in februari liep ik naar het station van de Underground. Het had licht gesneeuwd en ik moest oppassen om niet te vallen. Ik had afgesproken met Grace Davies om te gaan wandelen in Richmond Park. Grace had mij verteld dat zij vlakbij een prachtig natuurgebied woonde. Zij ging daar vaak naar toe, samen met haar man en kinderen. Ik had van tevoren op de plattegrond gekeken waar Grace precies woonde en daarom kon ik, na het verlaten van station Wimbledon, rechtstreeks naar haar huis lopen.

‘Leuk je weer te zien, Hugo!’, zei ze, toen ze de deur had geopend. ‘Ik ben net koffie aan het zetten’.

‘Altijd een goed begin als je van plan bent om te gaan wandelen’, zei ik. Ik liep de woonkamer in en maakte kennis met Owen en hun twee kinderen: Connor en Emily. Owen zat aan tafel en was bezig met stapels mappen en boeken. Ik zag aan de muur een zorgvuldig ingelijste collage van ansichtkaarten. De kaarten waren opgeplakt op een geel vel papier. Onder sommige kaarten was iets geschreven; ik herkende het handschrift van Grace.

‘Wat vind je van mijn nieuwe collage?’, vroeg ze, toen ze binnenkwam met de koffie. ‘Dit zijn de ansichtkaarten die ik afgelopen jaar heb ontvangen. Ik kijk er graag naar; ik word er altijd vrolijk van’.

‘En wat doe je met de kaarten die je vanaf nu gaat ontvangen?’

‘Ik kan de collage veranderen. Dat is heel eenvoudig, want de kaarten zitten in een wissellijst’.

Terwijl we koffiedronken keek ik naar Owen, die onverstoorbaar doorging met zijn werkzaamheden.

Grace zei: ‘Owen, laat je koffie niet koud worden’.

Owen bromde iets terug. ‘Wij gaan zo wandelen, hoor’.

Grace en ik stonden op, en in het voorbijgaan gaf zij Owen een zoen op

z'n hoofd.

Toen we buiten waren zei ik: 'Wel oppassen dat je niet uitglijdt'.

'Maak je geen zorgen. Als ik ga vallen, houd ik mij vast aan jou'.

Zoals afgesproken gingen we een wandeling maken via Wimbledon Common en Richmond Park naar Richmond. Het gesprek ging over onze school in Stoke Newington, waar wij beiden Engelse les gaven. Grace werkte daar al vijf jaar, en ik had daar kort geleden een stageplaats gekregen. Grace wilde weten waarom ik in Londen was komen wonen.

'Het was niet eens mijn eigen idee', zei ik. 'Ik studeerde Engels in Amsterdam, aan de Vrije Universiteit. Annemarie, een medestudent, kwam met het voorstel om met ingang van het nieuwe studiejaar verder te gaan aan de Universiteit van Londen. Ze wilde liever niet in haar eentje aan zo'n avontuur beginnen, en daarom vroeg ze onder andere aan mij of ik zin had om mee te gaan'.

'Met z'n hoevelen zijn jullie hier komen wonen?'

'Met z'n vieren. Annemarie, Wessel, Esmee en ik'.

'Het lijkt me heel gezellig voor jullie'.

'Zeker. Eén keer per week komen we bij elkaar, telkens bij iemand anders thuis. Die zorgt dan voor het eten'.

'Die Annemarie, die jullie zo ver heeft gekregen om mee te gaan naar Londen – zij moet toch wel over veel overtuigingskracht beschikken'.

'Ja. En dat niet alleen. Annemarie is een heel gelovig iemand. Ze vertelde, dat ze tot God had gebeden. En dat God haar deze weg had gewezen'.

'Zo-zo. Hoe is dat dan gegaan?'

'Ze had haar wens voorgelegd aan God. En als er meer mensen met haar mee zouden willen naar Londen, dan zou ze zeker weten, dat het Gods wil was'.

'En geloof jij dat verhaal?'

'O ja, ik ben er zeker van dat het zo is gegaan. Maar ik moet er meteen bij zeggen: dit gaat over iets wat Annemarie zélf graag wilde. En dat zij daarbij God betreft kan ik mij goed voorstellen. Maar dan is het nog

steeds iets wat zichzelf heeft bedacht’.

‘Dus je gelooft niet dat God hierin een actieve rol heeft gespeeld?’

‘Het zou kunnen. En wat denk jij?’

‘Ik vind het grote onzin, maar dat komt omdat ik niet christelijk ben opgevoed. Dit is echt iets voor mensen die zich onzeker voelen in het leven.

En dan halen ze God erbij, en vervolgens denken ze, dat ze inspiratie van hogerhand hebben gekregen om te doen, wat ze zelf hebben bedacht’.

Ik wist niets terug te zeggen. Ik keek naar de bomen, en naar het pad dat in de verte een flauwe boog naar links maakte. Er lag maar weinig sneeuw; het viel nogal mee met de gladheid.

‘We zijn bijna in Richmond’, zei Grace. ‘Ik weet een gezellige pub, daar kunnen we iets eten’.

Ik dacht: ik ken nog maar weinig mensen in deze stad, bij wie ik me echt thuis voel. In het begin, toen ik Grace nog maar pas kende, had ik nooit gedacht dat wij het zo goed met elkaar zouden kunnen vinden.

Even later, in The Black Horse, vroeg Grace: ‘Je hebt wel eens gezegd dat je nog niet weet wat je gaat doen als je je studie hebt afgerond – hier blijven, of teruggaan naar Nederland. Weten die vrienden van jou wel wat ze later gaan doen?’

‘Nee, die zijn ook nog niet zo ver’.

‘Ik geef jullie groot gelijk. Jullie hebben nog jaren de tijd om daarover na te denken’.

We namen allebei een slok van ons bier, en ik zocht naarstig naar een ander gespreksonderwerp, maar ik kon zo gauw niets bedenken.

Dat hoefde ik ook niet, want Grace zei: ‘Ik ga je iets bijzonders vertellen. Ik heb van jou gedroomd’.

‘O... ik hoop niet dat het een nare droom was’.

‘Nee, hoor. Een beetje vreemd, dat wel. Maar dat geldt voor de meeste dromen. Ik droomde dat jouw fiets kapot was. En jij ging, samen met je ouders, een fietsenzaak binnen. Even later gingen je ouders weer weg, maar jij bleef bij die fietsenmaker. Jij keek hen na, en toen draaiden ze

zich om. Ze zwaaiden naar jou. Einde van de droom’.

‘Maar dat is sterk!’, zei ik. ‘Ik heb precies hetzelfde gedroomd, heel lang geleden! Ik denk dat ik toen een jaar of acht was. Dat kwam zo: ik had een aanrijding veroorzaakt met mijn nieuwe fiets. Mijn ouders sloegen linksaf, en ik twijfelde, want ik zag dat er een brommer aan kwam. Maar op het laatste moment ging ik toch de hoek om, met als gevolg dat die brommer tegen mij aan reed. Niemand raakte gewond, maar mijn achterwiel was beschadigd. En de nacht daarna spookten allerlei droombeelden door mijn hoofd. Hoe is het mogelijk dat jij, zoveel jaren later, hetzelfde hebt gedroomd?’

‘Tja... dat weet ik niet. Misschien heb jij iets uitgestraald naar mij’.

‘En jij hebt dat ontvangen’.

‘Omdat ik toevallig beschik over een heel gevoelige antenne! Je hebt je natuurlijk afgevraagd, waarom je bij die fietsenmaker bent achtergebleven’.

‘Ach, dat begreep ik wel.... het was gewoon een aardige man. Maar, dat moet ik er meteen bij zeggen: wat seks betreft wist ik helemaal niets. Ik kon mij niet eens voorstellen dat je voor een man kon kiezen in plaats van een vrouw. Aan één kant was ik blij, dat ik bij die man mocht blijven; maar aan de andere kant voelde ik mij ongelukkig, toen ik zag dat mijn ouders weggingen’.

‘Ik denk dat het een soort toekomstdroom was. Want voor jou zou ooit de dag aanbreken, waarop je het ouderlijk huis zou gaan verlaten. En dat is voor de meeste mensen een moeilijk moment. Dat heb jij kennelijk al aanvoeld op achtjarige leeftijd’.

Een dag later was ik aan de beurt om mijn studievrienden bij mij thuis te ontvangen. Ik woonde op de tweede verdieping van een huis in Islington. Het echtpaar, dat de kamers verhuurde, bewoonde alleen de parterre. De eerste en de tweede etage van het huis verhuurden zij aan studenten. Mijn woonkamer was heel ruim, en in een van de hoeken was een keukentje. Ik had ook een aparte slaapkamer, maar dat was niet meer dan een soort

pijpenla. Mijn vrienden hadden al vaker bij mij gegeten en tot nu toe lukte het mij vrij goed om iets smakelijks op tafel te zetten. Deze keer was ik van plan om een stoofschotel te maken. Wessel en Esmee belden als eerste aan. Sinds een paar weken hadden zij verkering met elkaar. Aan dat idee had ik wel even moeten wennen, want ik was bang dat de balans, die tot nu toe had bestaan in onze vriendenclub, daarmee zou verdwijnen. Maar misschien zag ik het te somber in. Even later kwam Annemarie binnen. Toen we nog in Amsterdam woonden, had zij eens aan mij gevraagd, of ik op een zondag met haar mee wilde gaan naar de kerk. Zij wist, dat ik ben opgegroeid in een christelijk gezin. Maar ik had de boot afgehouden. Nu kwam ze daarop terug.

‘Ik ga tegenwoordig naar de Dutch church en daar heb ik een stel aardige mensen leren kennen Na de kerkdienst gaan we altijd wat drinken in de Pepys – een pub daar in de buurt, vlakbij de Theems’.

‘Dat lijkt me heel gezellig’, zei Hugo. ‘Maar jullie zullen het zonder mij moeten doen’.

‘Houd er nou maar over op, Annemarie’, zei Esmee. ‘Je weet toch dat Hugo een afvallige is geworden!’.

‘Hoho, ik beschouw mijzelf niet als een afvallige’, zei ik. ‘Het enige is, dat ik niet meer naar de kerk wil. Ik kan mijn tijd wel beter besteden’.

De colleges werden gegeven op maandag, woensdag en donderdag. Op dinsdag ging iedereen op stage naar zijn of haar stageschool. En op vrijdag waren er werkcolleges. Aanvankelijk ging iedereen daar trouw naar toe, maar de belangstelling daarvoor was intussen behoorlijk teruggelopen. Ik beschouwde de vrijdag dan ook als een extra vrije dag, hoewel ik meestal wel de eerste twee lesuren volgde. Op vrijdagmiddag ging ik meestal naar de familie Chambers, in Bayswater. Ik had deze mensen leren kennen in 1971, toen ik in 4-HAVO zat. Er was toen een werkweek georganiseerd, waarbij de leerlingen ondergebracht waren bij gastgezinnen in Engeland. Ik logeerde toen bij de familie Chambers in Tunbridge Wells. Inmiddels waren Mr. and Mrs. Chambers verhuisd naar Londen, en hun drie kin-

deren woonden nu op zichzelf. Toen ik in de zomer van 1977 in Londen ging wonen, had ik meteen een brief gestuurd naar hun oude adres in Tunbridge Wells. De nieuwe bewoner had de brief doorgestuurd naar Londen en niet lang daarna had Mrs. Chambers mij opgebeld. Als ik bij hen te gast was, kwam het vaak voor dat ook een van de kinderen op bezoek kwam. Graham, de oudste, werkte bij de politie. Hij woonde in Slough. De tweeling, Michael en Ashley, waren drie jaar jonger dan Graham. Michael studeerde filosofie en Ashley studeerde rechten. Na het overlijden van Mrs. Drummond, de moeder van Mrs. Chambers, waren zij en haar man bij Mr. Drummond komen wonen. Al jaren eerder hadden zij besloten om in Londen te gaan wonen, zodra de kinderen het huis uit zouden zijn. Toen deed zich de mogelijkheid voor om in te trekken bij Mr. Drummond, voor wie het steeds moeilijker werd om voor zichzelf te zorgen. Hij werd vergeetachtig, en eigenlijk zou hij opgenomen moeten worden in een zorginstelling. Dat hoefde uiteindelijk niet, want Mrs. Chambers wilde graag zelf de dagelijkse zorg voor haar vader op zich nemen. Mr. Chambers is jarenlang Member of Parliament geweest, voor de Conservatives.

Ik had het wel naar mijn zin op mijn stageschool in Stoke Newington. Ik kon goed opschieten met zowel leerlingen als collega's. Grace Davies, docent Engels – net als ik – was een goede vriendin geworden. Ik werd, naast de reguliere lessen Engels, ook ingezet bij vakoverstijgende lessen tijdens de projectweken. Ik had daar wel tegenop gezien, omdat ik niet goed wist wat er van mij verwacht zou worden. Tijdens het project Travel Around The World werden de klassen verdeeld in groepjes van vier leerlingen en de bedoeling was dat zij gezamenlijk een aantal opdrachten zouden uitvoeren. De belangrijkste daarvan was de laatste opdracht, aan het eind van de projectweek. Ze moesten een presentatie geven over het land dat zij hadden bestudeerd. Het was opvallend hoe enthousiast iedereen was. Deze leerlingen waren gewend om de hele dag in de schoolbanken te zitten, maar nu mochten ze in groepjes werken, heen en weer lopen naar de bibliotheek, toneelstukjes oefenen, kortom: ze voelden zich een

stuk vrijer. En ondertussen deden ze ervaring op met andere werkvormen: samenwerken, informatie verzamelen, presenteren en feedback geven. Na die eerste projectweek dacht ik: onbegrijpelijk dat ik zo opzag tegen deze week, want nooit eerder heb ik zo genoten van het docentschap. In het eerste halfjaar, dat ik in Londen woonde, had ik niets ondernomen wat zou kunnen leiden tot een hechte, intieme relatie. Ik dacht: zo lang ik niet weet of mijn voorkeur uitgaat naar vrouwen of naar mannen, kan ik mijn aandacht beter richten op andere zaken. Daarom besteedde ik veel tijd aan het verkennen van mijn nieuwe woonplaats. Ik reisde met bus en Underground kris-kras door de stad en af en toe bezocht ik ook dorpen en steden in de omgeving van Londen. Ik maakte veel foto's en overal waar ik kwam kocht ik ansichtkaarten. Ik had het idee dat ik alles moest vastleggen wat ik opmerkelijk vond in mijn nieuwe omgeving. Ik ging er van uit, dat ik later weer in Nederland zou wonen, en dat ik dan de beschikking zou hebben over veel beeldmateriaal. Ik zou dan door middel van die foto's terug kunnen zien op mijn Londense periode en kunnen denken: mijn leven in Engeland mag dan voorbij zijn, maar eigenlijk is het er nog steeds. Ik hoef alleen maar mijn foto's en ansichtkaarten te bekijken, en dan kan ik in gedachten teruggaan naar die tijd. Zo ben ik altijd geweest. De dingen die voorbij waren moesten op de een of andere manier vastgehouden worden, zodat ik altijd weer kon terugkeren naar 'vroeger'. Ik bewaarde boeken en schriften van de lagere en middelbare school, ontvingen brieven en ansichtkaarten, stapels met krantenknipsels, die inmiddels vergeeld waren. Ik was de enige in ons gezin die deze verzameldwang had; de rest van mijn familie was daar wel aan gewend. Zelf wist ik eigenlijk niet waarom dat zo belangrijk was voor mij, en ik wilde daar ook niet over nadenken.

Bij toeval ontdekte ik dat in de buurt van Hackney Downs Park, niet ver van mijn huis in Islington, een 'gewone' sauna was. 'Gewoon' in de zin van: niet speciaal voor gay people. Op een zaterdagmiddag besloot ik daar eens naar toe te gaan. In Amsterdam had ik vaak sauna's bezocht. Ik

deed dat graag; en niet alleen maar omdat het een gemakkelijke manier is om in contact met mannen te komen. Ik had ook ondervonden hoe ontspannen ik word door de afwisseling van heet en koud. Ik vond dat ik er aan toe was om verder te gaan experimenteren op seksueel gebied. De eerste keer dat ik de Klafs-sauna bezocht, was het meteen raak. Ik raakte in gesprek met een zekere Dennis; niet lang daarna zonderden wij ons af in een van de vele ‘rusthokjes’.

Nadat wij ons weer hadden aangekleed, zei Dennis: ‘Heb je zin om met me mee naar huis te gaan? Ik woon in Walthamstow – hier niet ver vandaan’.

Ik voelde daar wel voor, maar tegelijkertijd dacht ik: wat weet ik eigenlijk van hem? Niet veel. Daarom stelde ik hem eerst een aantal vragen, want ik wilde voorkomen dat ik achteraf spijt zou krijgen van een beslissing, die overhaast genomen was. Dennis bleek getrouwd te zijn, vader van twee kinderen, acht jaar ouder dan ik en werkzaam bij een scheepvaart-onderneming.

‘Weet je vrouw dat je dit soort dingen doet?’, vroeg ik.

‘Ja. Wij hebben een open relatie. Toen wij trouwden wist ze, dat ik biseksueel ben. Daar ging ze mee akkoord’.

‘En kun je dan zo maar een wildvreemd iemand mee naar huis nemen?’

Ik kon mij haast niet voorstellen dat het zo was als Dennis mij had voorgespiegeld, maar ik dacht: ik vind hem aantrekkelijk, ik waag het erop. En zo was de relatie met Dennis Sunley begonnen. Elke zaterdagmiddag troffen we elkaar in de sauna. Daarna gingen we naar mijn huis voor de seks en aan het eind van de middag gingen we naar het huis van Dennis en Sheila. Ik bleef dan bij hen eten en in de loop van de avond ging ik weer terug naar m’n eigen huis. In die eerste weken verbaasde het mij, dat Sheila zich kon vinden in deze excentrieke samenlevingsvorm, maar toen ik merkte, dat alles probleemloos verliep, dacht ik: waarom zou ik er dan een probleem van maken? Ik kom in ieder geval één keer in de week aan mijn trekken, en daar gaat het om! Ik had geen moeite met het idee, dat Dennis en Sheila het ook met elkaar deden. Dat gaf mij de vrijheid om

doordeweeks verder om me heen te kijken. Wie weet welke avonturen ik nog tegemoet zou gaan. Gaandeweg hoorde ik ook over eerdere relaties van Dennis. Stuk voor stuk had hij hen leren kennen in de Klafs-sauna en ze waren allemaal gastvrij ontvangen door Sheila. Vervolgens kwamen voor het eerst gevoelens van jaloezie bij mij naar boven. Dennis had sommigen van hen een of twee keer mee naar huis genomen. Met anderen was hij maanden lang omgegaan. Slechts één vriend, Wesley genaamd, was meer dan een jaar zijn vaste vriend geweest.

‘Waardoor is er toen een eind aan gekomen?’, vroeg ik.

‘Ach, ik besef heel goed, dat al die jongens na verloop van tijd uitgekeken raken op mij. Ik kan hen niet bieden wat zij graag zouden willen: een leven lang samen, zonder concurrentie met een echtgenote, die op de achtergrond altijd aanwezig is’.

‘Waren die jongens altijd veel jonger dan jij?’

‘Ja, daar val ik nu eenmaal op; op jongens zoals jij’.

Tegelijkertijd trok hij mij naar zich toe en begon hij mij te knuffelen.

‘Het zijn altijd jongens die op zoek zijn naar een vaderfiguur. Ik hoop natuurlijk dat jij en ik lang bij elkaar zullen blijven, ook al is het dan maar één keer in de week’.

‘Dat hoop ik ook’, zei ik.

‘Maar.... je moet ook goed om je heen blijven kijken, Hugo. Jij verdient het om een volwaardige relatie met iemand op te bouwen. Ik wil niet dat je die kans mist’.

‘Dennis, ik ben pas 22. Ik heb, als het goed is, nog vele jaren voor de boeg, dus die vaste verbintenis kan nog wel even wachten. Bovendien: ik heb het idee dat ik, net als jij, biseksueel ben. Het kan nog alle kanten op met mij’.

Alleen Grace wist van mijn verhouding met Dennis, verder niemand. Ik besepte ook wel, dat er een bedenkelijke kant zat aan deze relatie. De familie Chambers wist van niets, en dat was maar goed ook, want naarmate ik Ashley, de dochter des huizes, beter leerde kennen, begon ik haar steeds

leuker te vinden.

Op een dag vroeg ik: 'Wat vind je ervan als wij samen een keer naar de bioscoop gaan?'

'Ja, goed idee!', was het antwoord. 'Ik wil naar Magic – met Anthony Hopkins'.

'Is dat een bijzondere film?'

'Ja, dat weet ik wel zeker. Ik heb vaak naar posters van die film staan kijken, terwijl ik op de tube moest wachten. Het gaat over een buikspreekpop, met van die grote blauwe ogen. Echt eng! Kun jij zondagavond?'

Omdat zij zo gretig in ging op mijn voorstel, begon ik meteen allerlei voorstellingen te maken van de avond, waarop wij samen zouden zijn. Ik had in het verleden wel vaker samen met een meisje in de bioscoop gezeten. En na afloop had ik haar altijd thuis gebracht. Dan volgde het gesprek bij de voordeur en ik kreeg dan altijd een zoen als bedankje voor de gezellige avond. Maar een tweede afspraak zat er nooit in. Behalve dan die ene keer, met Rosalie. Met haar had ik bijna twee maanden verkering gehad. En nu met Ashley maakte ik opnieuw een kans. Telkens als ik haar zag, kreeg ik een prettig gevoel van binnen. Een gevoel dat steeds sterker was geworden en waarvan ik inmiddels wist: dit is nou het gevoel van verliefdheid, waar ik zo lang naar uit heb gekeken. We hadden afgesproken om kwart voor zes op Mornington Crescent, waar zij woonde. We namen de tube naar Piccadilly Circus.

Toen we naar de bioscoop liepen, zei Ashley: 'Ik moet je iets vertellen, Hugo. Ik ben er helemaal vol van. Sinds een paar weken heb ik verkering. Brian heet-ie'.

Wat ze daarna zei, ontging mij grotendeels, omdat het tot mij doorgedrongen was, dat mijn kansen verkeken waren.

'Weet Brian dat je vanavond met mij uitgaat?'

'Nee, natuurlijk niet'.

'Maar je ouders waren erbij toen ik jou uitgenodigde voor vanavond. Is het niet bij je opgekomen, dat zij dat op z'n minst vreemd hebben gevonden?'

‘Nee hoor, want ze weten van niks’.

‘O.... hoe kan dat?’

‘De laatste tijd vertel ik hen niets meer over mijn verliefdheden. Toen ik pas op kamers woonde, deed ik dat nog wel. Maar toen gingen ze mij allerlei adviezen geven, en dat vond ik heel vervelend. Vooral omdat ik nogal eens overstapte van de ene vriend naar de andere. Dus toen dacht ik: ik kan beter niks tegen hen zeggen, dan kunnen ze zich er ook niet mee bemoeien. Maar als het iets van langere duur gaat worden, zal ik het heus wel vertellen’.

De film begon. En even later voelde ik haar hand in de mijne. Dat had ik niet verwacht. Na een poosje trok ik haar tegen me aan, en begonnen we te zoenen. Een groot deel van de film ging aan ons voorbij, want we hadden alleen nog maar belangstelling voor elkaar.

Toen het licht weer aan ging, keek Ashley mij strak aan, en zei: ‘Daar was ik nu echt aan toe, Hugo. Verandering van spijs doet eten. Je neemt het me toch niet kwalijk, hè?’

‘Wat zou ik je kwalijk moeten nemen? Ik vond het heerlijk... samen met jou!’

‘Nou, wat ik je nog niet heb verteld is, dat Brian en ik serieuze plannen hebben voor de toekomst. En nu heb ik jouw hoofd op hol gebracht, terwijl ik wist dat het tot niets zou leiden’.

Ik wist niets terug te zeggen.

Even later verlieten we de bioscoop. Ik zei: ‘Ashley, ik zal je eerlijk zeggen... toen je over Brian begon, dacht ik: dit wordt een verloren avond. Maar gelukkig is het anders gelopen. Deze avond zal ik nooit vergeten!’

Kort daarna kocht ik in een kantoorboekhandel materiaal om te gaan tekenen. Een tekenblok met papier op A3-formaat, viltstiften, kleurpotloden en wascokrijtjes. Ik dacht terug aan mijn lagere-schooltijd; toen heb ik ook een periode gehad, waarin ik mij bezighield met tekenen. Die creatieve periode was na verloop van tijd weer voorbij, ik kon mij niet meer herinneren wat de reden was waarom ik er mee ben gestopt. Ik had toen

ook zo'n mooi tekenblok; helaas heb ik die niet bewaard. Tijdens mijn studie heb ik kennisgemaakt met het fenomeen mindmap. Dat is een manier om te oefenen met associëren. In het midden van het blad teken je een rondje met daarin het onderwerp en daaromheen schrijf je alles wat je te binnen schiet als je aan dat onderwerp denkt. Ik was op het idee gekomen om mindmaps te maken over het leven zelf. Ik begon met een mindmap 'Hugo in Londen'. De tweede was getiteld: 'Hugo in Amsterdam'. De derde kreeg als titel: 'Hugo op de lagere school'. Ik kwam erachter dat het maken van dergelijke tekeningen een aangename manier was, om mijn vrije tijd door te brengen. Daarna begon ik mindmaps te maken, gebaseerd op fantasie: 'Hugo in de toekomst', 'Hugo in de 19e eeuw' en 'Hugo in Amerika'. Het leukste vond ik de fase van het kleuren. Als kind kon ik daar ook uren mee zoet zijn; en nu merkte ik dat er eigenlijk niets veranderd was. Ik zette een muziekje op en dan ging ik aan de slag met mijn potloden, stiften en krijtjes.

Op dinsdag 10 april 1979, na schooltijd, ging Grace met mij mee naar huis om thee te drinken. Ik liet haar mijn tekenblok zien.

Ze zei: 'Oh, wat heb je dat leuk gedaan!'

Ik gloeide van trots. Ik had niet verwacht dat Grace zo enthousiast zou reageren.

'Het doet me denken aan mijn eigen experimenten. Toen ik Owen pas kende, ben ik begonnen met het schrijven van een autobiografie'.

'Wat leuk! Hoe ver ben je inmiddels gevorderd?'

'Niet zo ver. Toen ik het eerste hoofdstuk af had, heb ik het Owen laten lezen. Die zei, dat ik geen literair talent heb en dat ik mijn tijd beter zou moeten besteden'.

'Daar hoeft jij je toch niets van aan te trekken?'

'Ach, ik had er meteen geen zin meer in. Maar een paar jaar later, toen Connor was geboren, heb ik alles nog eens doorgelezen. En toen ben ik verder gaan schrijven'.

'En ben je er nu tevreden over?'

‘Nee, nog steeds niet. Het is een opsomming geworden van allerlei details en nu zie ik in dat Owen gelijk heeft: wat ik schrijf is voor andere lezers volkomen oninteressant. De stijl is houterig, kortom: ik heb geen talent’.

Ze dacht even na, en toen vroeg ze: ‘Zou het iets voor jou zijn... je eigen biografie schrijven?’

‘Waarom denk je dat?’

‘Vrouwelijke intuïtie. Ik zie het ook aan de manier waarop je deze tekeningen hebt gemaakt. Jij bezit het talent om je gevoelens uit te drukken.

Jij kunt dat door te tekenen. Ik weet wel zeker dat jij ook schrijftalent bezit. Probeer het gewoon eens’.

Ik zei: ‘Toen ik een jaar of twaalf was, heb ik enige tijd een dagboek bijgehouden. Maar na een halfjaar begon ik mij te schamen voor alles wat ik had opgeschreven. En toen heb ik het dagboek verscheurd en in de vuilniszak gegooid. Helemaal onderin natuurlijk, keurig afgedekt met sinaasappelschillen en ander keukenafval’.

‘Ik denk dat je het gewoon opnieuw moet proberen. Maak er een echt feelgood-verhaal van! En misschien kom je er op die manier achter hoe het precies zit met die bisexualiteit van jou. Dan kun je eindelijk eens aan een vaste relatie beginnen. Met een vrouw, of met een man, dat maakt mij niet uit; dat weet je. Het zou goed kunnen dat je, al schrijvende, te weten komt of je op langere termijn in Engeland wilt blijven wonen – of dat je liever teruggaat naar Nederland’.

Hoofdstuk 2 | 1968 – 1971

Wat Grace had gezegd over het schrijven van een autobiografie hield mij dagen lang bezig. Het idee om een boek te gaan schrijven trok mij wel aan, maar tegelijkertijd dacht ik: Grace is daar ook al eens aan begonnen, maar ze vond het geen succes. Hoe groot is de kans, dat ik er wel een succes van ga maken? Niettemin begon ik met voorbereidingen. Ik bekeek de mindmap, die ik gemaakt had van mijn lagere schoolperiode. Ik dacht: 1962 zou een goed startpunt zijn voor mijn autobiografie, want toen ging ik naar de lagere school. Het heeft weinig zin om te beginnen bij mijn geboorte, want van mijn eerste levensjaren kan ik mij maar weinig herinneren. Vervolgens dacht ik: eerst maar eens kijken wat ik nog weet van mijn middelbare schooltijd. Ik pakte mijn tekenblok en ik begon met het maken van een nieuwe mindmap. In het midden schreef ik: Hugo op de middelbare school. Toen ik de tekening af had, vergeleek ik hem met mijn lagere-school-mindmap. Ik stelde vast, dat ik aan mijn middelbare schooltijd heel veel herinneringen had. In vergelijking daarmee viel die andere tekening eigenlijk in het niet. En dat was natuurlijk niet zo verwonderlijk. Wat ik op de lagere school heb beleefd, ligt al zo ver in het verleden. Als ik mijn verhaal daarmee zou beginnen, wordt het waarschijnlijk niet veel meer dan een saaie opsomming van fragmenten, die als los zand aan elkaar hangen. Ik besloot om mijn eerste twaalf levensjaren maar over te slaan. Ik dacht: mijn verhaal moet in 1968 beginnen. De overgang van de lagere naar de middelbare school staat mij nog helder voor de geest. Op 1 maart 1979 schreef ik de eerste regels van mijn autobiografie.

*

Aan het eind van de zomervakantie in 1968 ging ik naar het Escamp College. Ik had afgesproken met drie jongens, die ik kende van de lagere school: Joris, Arthur en Menno. We zouden gezamenlijk naar school fiet-

sen. Ik woonde in Morgenstond, aan de Maartensdijklaan, samen met mijn ouders en Jenny, mijn één jaar oudere zus. Jenny zat op Overvoorde, een school in Moerwijk. Wij hadden allebei op dezelfde lagere school gezeten, en met de overgang naar de middelbare school kreeg ik de mogelijkheid om ergens opnieuw te beginnen, waar ik niet de kans zou lopen om mijn zus tegen te komen. Niet dat ik iets tegen Jenny had, integendeel. Maar het voelde aan als een beperking, en ik wilde mij graag vrij voelen. In de jaren zestig was de wijk waar ik opgroeide prettig om te wonen. Na de Tweede Wereldoorlog was Den Haag in hoog tempo uitgebreid in zuidwestelijke richting. Het waren voornamelijk flatwoningen bestaande uit vier woonlagen, zonder lift. In de jaren zeventig werd de achteruitgang merkbaar. De wijk vergrijsde en veranderde van karakter, hetgeen veroorzaakt werd door de relatief lage huurprijzen in de wijk Morgenstond. Om tien voor acht ging ik van huis en even later was ik op het Almeloplein. Daar zou ik mijn schoolmakers opwachten. Van daar af vertrokken wij, nieuwe avonturen tegemoet.

Het Escamp College telde vier schoolgebouwen: allereerst het hoofdgebouw aan de Escampaan: de school voor HAVO- en VWO-leerlingen. Het tweede gebouw, aan de Nieuwersluisstraat, was bestemd voor de MAVO-leerlingen. De LTS [= Lagere Technische School] was gevestigd aan de Meidoornstraat en dan was er ook nog een schoolgebouw aan de Maarsbergenstraat, waar de LHNO [= Lager Huishoud- en Nijverheidsonderwijs] en de LEAO [= Lager Economisch en Administratief Onderwijs] waren gevestigd. Een half jaar eerder had ik, tijdens een introductiemiddag, een rondleiding gekregen in het schoolgebouw aan de Escampaan. Twee andere middelbare scholen had ik ook van binnen gezien, maar daar voelde ik mij minder op m'n gemak. Het Escamp College maakte meteen een goede indruk op mij en daarom wist ik: hier wil ik naar toe. Het eerste jaar op de middelbare school verliep voorspoedig. Ik behaalde hoge cijfers en ik voelde mij thuis tussen mijn klasgenoten. De jongens, die ik nog kende van de lagere school, zag ik nauwelijks meer, want die zaten in